

Syventävien tehtävien ratkaisut

V Talous ei kasva tasaisesti

s. 172–173

1. Oheiset kuvat esittävät prosentteina Suomen työllisyysasteen sukupuolen ja iän mukaan vuosina 1989–2011. Kuvion 1 prosenttiosuudet on laskettu 15–64-vuotiaasta ja kuvion 2 prosenttiosuudet 15–74-vuotiaasta väestöstä.
  - a) Miten työllisyys on vaihdellut eri väestöryhmissä vuosina 1989–2011?
  - b) Mitkä syyt selittävät työllisyysasteen muutosten eroja väestöryhmien välillä kyseisenä aikana?
  - c) Miten valtio pyrkii edistämään eri väestöryhmien työllisyyttä?
    - a)
      - työllisyysaste = työllisten osuus työkäisestä väestöstä
      - Työllisyysaste on laskenut kuvioiden esittämällä aikavälillä.
      - Voimakasta laskua oli 1990-luvun alussa (lama) – lasku koski molempia sukupuolia.
      - Laman jälkeen työllisyysaste nousi vuoteen 2000 asti (IT-kuplan aiheuttama notkahdus) ja nousua taas tämän jälkeen aina vuoteen 2008.
      - 2008 jälkeen työllisyysaste heikkeni taas ja nyt erityispiirteenä se, että miehillä enemmän kuin naisilla.
      - Ikäluokkien osalta työllisyysasteen osalta huomattava, että 15–24 ja 25–34-vuotiaiden osalta lasku suurempaa kuin muiden 90-luvun alussa ja vastaavasti 55–64-vuotiaiden työllisyysaste nousi eniten 2000–2011.

b)

- 1990-luvun muutoksia selittää 1990-luvun lama ja sen jälkeinen voimakas talouskasvu.
- 2000-luvun alun notkahdus selittyy IT-kuplan puhkeamisella.
- 2008 jälkeen selittävänä tekijöinä laskulle: finanssikriisi, eurokriisi ja sen jälkeinen taantuma sekä Suomen talouden rakennemuutos, jossa teollisuuden työpaikat vähenivät samaan aikaan Nokian romahduksen kanssa – miesvaltaiset alat täten suhdanneherkkiä.
- Työllisyysasteen lasku etenkin nuorissa ikäluokissa kertoo korkeammasta työttömyysriskistä työuran alussa – erityisesti, jos ei ole koulutusta ja työkokemusta.
- Naisten työllisyysaste on ylipäätään miehiä alhaisempi, koska he käyttävät Suomessa suurimman osan perhevapaista ja järjestelmä tukee tätä (mm. kotihoidontuki) – ero naisten ja miesten välillä kasvaa erityisesti, kun talous on vahvaa ja työllisyys kasvaa.

c)

- panostus koulutukseen
- nuorisotakuulla yritetään parantaa nuorten asemaa työmarkkinoilla
- opiskeluaikojen lyhentäminen ja opintotuen rajaaminen: opiskelevia nuoria kannustetaan työmarkkinoille nopeammassa tahdissa
- Perhevapaiden tasaisempi jakaminen on ollut hallitusten ohjelmissa vuoteen 2015, jäänyt puheen tasolle, sillä hoitovapaan jakaminen ei ole edennyt.
- Työurien pidentäminen: työhyvinvointiin panostaminen avainasemassa (ongelma: ei ole valtion käsissä), rahallinen porkkana eläkkeisiin työssä pidempään pysyville.
- Työkyvyttömyyseläkkeelle jäämistä ja varhaiseläkkeelle jäämistä yritetään karsia, avaimena mm. työterveyshuolto, jonka kautta voidaan tukea työssä jaksamista (sekään ei ole suoraan valtion käsissä, valtio osallistuu työterveyden kustannuksiin).
- Työn perässä muuttamista tuotetaan avustuksin ja verovähennyksin (mm. työmatkakulujen vähennysoikeus verotuksessa).

- 2. Oheisissa katkelmissa on kaksi näkemystä julkisen sektorin velkaantumisesta.**
- a) Määrittele julkisen sektorin alijäämä ja velka**
- b) Millaisin keinoin julkisen sektorin alijäämää voidaan pyrkiä pienentämään**
- c) Lue alla olevat katkelmat ja vertaile kirjoittajien näkemyksiä julkisen sektorin velanotosta**
- a)**
- julkinen sektori = valtio, kunnat ja sosiaaliturvarahastot
  - alijäämä = menot suuremmat kuin tulot, velka = julkisen sektorin markkinoilta lainaamat rahat, joista pitää maksaa korkoa
- b)**
- onnistuneella talouspolitiikalla, joka kohtaa talouskasvuun, mikä puolestaan tuottaa lisää verotuloja, jolloin alijäämä pienenee
  - leikkaamalla menoista (=palveluista ja tulonsiirroista), jolloin tulojen ja menojen erotus pienenee
  - veroja voidaan nostaa, tuloja lisää ja tulojen ja menojen erotus pienenee
  - elvyttämällä eli lisäämällä tilapäisesti julkisen sektorin kulutusta tai laskemalla veroja (alijäämä kasvaa), jotta tulevaisuudessa talous alkaisi kasvaa ja sitä kautta saataisiin veroja enemmän ja voitaisiin velkoja maksaa takaisin
  - rahapolitiikan keinona on korkojen lasku taloudellisen toimeliaisuuden lisäämiseksi (ei ole Suomen omissa käsissä, EKP:n tehtävä)

c) Liikanen:

- haluaa pysäyttää velkaantumisen – näkee sen negatiivisena, koska se heikentää (markkinoiden) luottamusta velkaantujaa (tässä tapauksessa Suomea) kohtaan
- mikäli toimia eli leikkauspäätöksiä ei saada aikaan, tulevaisuudessa joudutaan leikkaamaan vielä rajummin – koska markkinoiden eli lainaajien luottamus ei palaudu muuten
- talouskuripolitiikan puolesta puhuja ja puhuu osittain euroalueen suulla – siellä kannatetaan talouskuripolitiikkaa – ja pankkimiehenä luottaa EKP:n toimiin ja rahapolitiikan kykyyn ruokkia talouskasvua euroalueella

Stiglitz:

- on elvyttämisen kannalla eli julkisen sektorin olisi lisättävä kulutustaan eli satsattava infrastruktuuriin ja satsattava uusiin teollisuuden aloihin vero- ja velkarahalla
- näkee leikkaus- eli talouskuripolitiikan vääränä ratkaisuna tuolloin vallinneessa markkinatilanteessa, jossa Suomi saisi lainaa lähes ilmaiseksi esimerkiksi infrastukturihankkeisiin
- näkee tämän heikentävän Suomen lasten ja nuorten mahdollisuuksia tulevaisuudessa, kun talouskasvun eväät viedään leikkaamalla eikä tulevaisuuteen panosteta investoimalla
- näkee, että elvyttämällä luotaisiin talouskasvua, mutta nyt Suomen hallitus leikkaamalla kasvattaa työttömyyttä, mikä heikentää talouskasvua – koska kotimainen kysyntä heikkenee
- tästä johtuen tulee paineita laskea palkkoja
- Stiglitz on elvyttämispolitiikan kannattaja ja keynesiläinen.

